

УДК 37.02.02

PECULIARITIES OF TEACHING A PROFESSIONAL FOREIGN LANGUAGE IN A CHRISTIAN UNIVERSITY

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ У ХРИСТІАНСЬКОМУ ВНЗ

Shestopalova I.O. / Шестопалова І.О.,*PhD in Education, Associate Professor, / к.пед.н, доцент**orcid.org/0000-0002-0438-6743**Kyiv Aviation Institute, Kyiv, Huzara Lubomyra Ave. 1, 03058**Київський авіаційний інститут/ м.Київ, пр. Гузара Любомира 1., 03058***Syniya L.M. / Синя Л.В.***senior lecturer /старший викладач**orcid.org/0009-0001-3512-2679**Tavria Christian Institute, Kyiv, 28 Khorolskaya St., 02090**Таврійський християнський інститут, Київ, вул. Хорольская 28, 02090*

Анотація. Стаття присвячена проблемі викладання іноземної мови професійного спрямування для студентів спеціальностей християнського напрямку. У статті розглядається унікальність навчального процесу з іноземної мови саме у християнському ВНЗ, здійснюється аналіз специфіки формування іншомовних професійних компетенцій з урахуванням християнської світоглядної основи та ціннісних орієнтацій. Унікальні особливості навчання іноземної мови у християнському навчальному закладі розглядаються у декількох аспектах, таких як своєрідність лексичного складу та термінології, характер тематики та вимоги до відбору навчальної літератури, методів навчання, особливості підготовки студентів до міжкультурної комунікації.

У статті надається аналіз лексики та термінології, притаманної для даного професійного напрямку, визначаються її головні характеристики та труднощі її навчання. Автори також зосереджують увагу на необхідності підбору навчальної літератури, що має забезпечити необхідний контекст і включає в себе першоджерела та християнську літературу, яка надає не тільки необхідний іншомовний матеріал, але також розкривають християнську культуру та світогляд, відіграє роль лінгвокультурного джерела та забезпечує формування професійного мислення в контексті християнської концепції, готує студента до служіння в глобалізованому світі.

У дослідженні аналізуються методи навчання, які забезпечать ефективну реалізацію зазначених вимог і потреб професійної іншомовної підготовки студентів християнського ВНЗ, які мають свою специфіку у даному контексті навчання мови, водночас робиться наголос на використанні комунікативного підходу та інтерактивних методів навчання.

У результаті дослідження робиться висновок про те, що головною особливістю навчання професійної іноземної мови у християнському ВНЗ є інтеграція іншомовної підготовки студентів та професійно орієнтованого підходу з християнськими цінностями, акцентуючи на формуванні цілісної особистості фахівця, здатного застосовувати мову для служіння, етичної комунікації, розвитку духовності та професійної компетентності.

Ключові слова: іноземна мова за професійним спрямуванням, професійна компетентність, міжкультурна компетентність; зміст навчання; методи навчання, цілісний підхід.

Вступ

В умовах глобалізації та стрімкого розвитку інформаційних технологій знання іноземних мов стає не просто перевагою, а нагальною потребою. У сучасному світі, де взаємодія культур та народів відбувається на всіх рівнях – від бізнесу до науки, від туризму до особистих відносин – вивчення іноземних мов відіграє ключову роль у забезпеченні успішного спілкування та взаєморозуміння. У такій ситуації знання іноземних мов стає необхідністю, що відкриває нові горизонти та можливості для особистого та професійного розвитку, дозволяє людині більш глибоко та повно зосередитися на тих аспектах англійської мови, які відображають специфіку її професійної діяльності. Без впевненого знання іноземної мови сьогодні не обходиться робота не лише перекладачів, а й викладачів, юристів, економістів, програмістів, дипломатів, спеціалістів туристичного бізнесу.

Не винятком є і майбутні богослови, пастирі, священники, професійна діяльність яких має багато специфічних рис, що обов'язково відбивається на змісті і контексті іноземної мови. Починаючи вивчати іноземну мову, у довгостроковій перспективі перед студентами постає завдання опанувати спеціалізовану лексику, з якою вони стикаються вперше, познайомитися з термінологією на християнську тематику, навчитися читати біблійні тексти та обговорювати їх англійською мовою [6; 7; 8].

Студентам християнського закладу англійська відкриває доступ до світової богословської літератури, досліджень та знань, дає розуміння сучасного контексту віри. Доступ до першоджерел дає можливість більш точного розуміння наукової теологічної чи богословської роботи, допомагає глибше зрозуміти культурні та історичні смисли релігійних текстів та традицій. Вивчення англійської богословської літератури, молитов, текстів псалмів іноземною мовою сприяє подальшому розумінню сучасних теологічних тенденцій. Англійська мова також надає можливість майбутнім теологам та богословам брати участь у міжнародних конференціях, спілкування з однодумцями та використання сучасних богословських ресурсів [9].

Важливим є також навчання студентів теології комунікаційним навичкам, пов'язаним з проповідницькою роботою. Вивчення мови включає в себе розвиток умінь публічних виступів, аргументації та переконання слухачів, що особливо важливо у їхній майбутній професійній діяльності, відкриваючи можливості участі у глобальних богословських дискусіях, конференціях та форумах, професійному та особистому спілкуванню у різних країнах світу [8]. Іншомовна підготовка студентів також збільшує їхні шанси на роботу у міжнародних організаціях, участь у проектах, пов'язаних із професійною християнською діяльністю, викладанням.

Таким чином, англійська мова стає інструментом, який перетворює богослова з вузького фахівця на глобально поінформованого дослідника та діяча, здатного взаємодіяти зі світовою християнською традицією у всій її повноті.

Постановка проблеми. Вивчення англійської мови студентами християнського вишу має свої особливості, пов'язані з професійними потребами та цілями студентів. Тому, як і будь-який навчальний процес, вимагає наукового аналізу та обґрунтування, досліджень, спрямованих на розуміння специфіки викладання англійської мови у християнському закладі та пошуку шляхів підвищення його ефективності з урахуванням усієї специфіки, вимог та потреб.

У науковій літературі існує велика кількість досліджень у галузі методики викладання англійської мови, зокрема професійної спрямованості. Відомими дослідженнями в цій галузі є роботи таких авторів як Гарнопольський О.Б., Кабанова М.Р., Гришкова Р.О., Заболоцька О.О., Краснопольський В.Є., Морська Л.І., Кіктева К.С., Поляков О.Г., Крат О.І., С.О., Дичківська І., Пасічник О., Д'ячкова Я.О.

У роботах цих та багатьох інших дослідників розглядаються питання особливостей та методики викладання англійської мови професійного спрямування, у немовних ВНЗ, які є насправді дуже актуальними і корисними у викладанні даної дисципліни і у християнському ВНЗ, зокрема. Але нас особливо цікавлять дослідження щодо викладання іноземної мови саме богословського та теологічного професійного спрямування безпосередньо. У цьому сенсі маємо

зазначити роботи Закреницької Л.А., яка присвятила декілька своїх праць проблемі особливостей християнської термінології. Цікавою є дисертація Бойчук М.І., присвячена дослідженню релігійної лексики англійської мови. Функціонування та словотворення релігійної лексики в різних мовах у межах конфесійного, художнього і публіцистичного стилів досліджували С. В. Бібла, Ю. І. Браїлко, К. Василів, С. Я. Деравчук, М. Лесів. У працях цих дослідників різні аспекти проблеми релігійної лексики розглядаються більш з філологічної точки зору, що в цілому є важливим. Але дослідження особливостей навчального процесу з іноземної мови професійного спрямування саме у християнському ВНЗ відсутні. Це пояснює наш вибір даної теми для наукового аналізу і вивчення.

Мета дослідження. У цій статті розглянемо особливості викладання англійської мови професійного спрямування для спеціальності богослов'я та теології, торкнемося сучасних тенденцій процесу навчання та основних проблем, що виникають у студентів даної професійної галузі під час вивчення даної дисципліни.

Виклад основного матеріалу

Викладання іноземних мов у християнських ВНЗ має унікальні особливості, які залежать від специфіки цілей навчання студентів даної спеціальності. Стандартні комунікативні цілі навчання професійної іноземної мови, такі як формування іншомовних комунікативних навичок та компетенцій, розвиток мислення відбувається в інтеграції зі специфічними професійними знаннями, у контексті біблійних текстів та християнської літератури. Навчальні цілі поєднуються з професійним та духовним розвитком, обговоренням етичних проблем та християнських світоглядних основ, готуючи студентів до місіонерської діяльності та служіння суспільству з християнських позицій. Зазначені особливості звичайно відбиваються на самому навчальному процесі, у різних його аспектах.

Перш за все, це спеціалізована *лексика*, яку вивчають студенти, пов'язана з розумінням релігійних та богословських понять, біблійних текстів. Релігійна лексика вивчається тут не як частина загальної культури або літератури, а у

зв'язку з історією церкви, догматикою, етикою, біблеїстикою, з акцентом на ключових поняттях, їхній еволюції та різних богословських інтерпретаціях. Наприкінці свого навчання слухачі повинні вміти читати, розуміти та обговорювати пов'язані з теологією тексти англійською мовою, використовувати цю лексику у реальній комунікації: богослужіннях, місіонерстві, академічних дискусіях, релігійній публіцистиці. Таким чином, головна специфіка засвоєння лексики у християнському ВНЗ полягає у поєднанні світського та духовного вимірів, вимагаючи не лише лінгвістичних, але й глибоких богословських знань, а головною проблемою є багатошаровість значень, культурна специфіка, необхідність розуміння контексту Писання [1].

Проведене дослідження показує, що до особливих характеристик лексики, яка вивчається у християнському ВНЗ можна віднести:

- Багатозначність та символізм: Біблійні слова часто мають глибокі символічні та метафоричні значення, які не передаються одним еквівалентом у сучасній мові.
- Культурно-історичний контекст: Лексика пов'язана з реаліями Стародавнього Близького Сходу, які чужі сучасному студенту (імена, географічні назви, звичаї).
- Архаїчність мови: Багато слів, хоч і вживаються, мають дещо змінене або застаріле значення порівняно з їхнім початковим біблійним контекстом.
- Полісемія та омонімія: Одне й те саме слово може мати різні значення залежно від перекладу та біблійної книги.
- Відмінності перекладів: Студенти стикаються з різними версіями перекладів, які можуть по-різному передавати зміст оригінальних мов (грецької, єврейської).
- Теологічна точність: Вибір правильного слова має вирішальне значення для розуміння доктрин (наприклад, *агапе*, *філео* — різні види любові).
- Інтеграція з іншими предметами: Потрібно одночасно вивчати іноземну мову, богослов'я та герменевтику (тлумачення Писання) [1].

Такі особливості лексичного складу, важливого для студентів

християнського ВНЗ, тісно пов'язані і з особливостями **тематики** професійної англійської мови, до якої входять Біблійні та теологічні теми, християнські доктрини, такі як Антропологія, Сотеріологія, Хамартіологія в контексті іноземної мови. Сюди також відноситься тематика, пов'язана з християнською етикою та мораллю - обговорення тем чеснот, гріхів, стосунків у світлі віри. Необхідними є і теми з міжкультурної комунікації, розуміння християнських цінностей в різних культурах. Розділи, присвячені християнським святкам, історії Церкви, етиці та сімейному життю. Важливим компонентом професійної іноземної мови у християнському ВНЗ є тематика, пов'язана з проповідями, місіонерством та волонтерством, оволодіння уміннями та навичками застосування іноземної мови у цих видах професійної діяльності, а також опанування академічною іноземною мовою для написання есе, рефератів, доповідей на теологічні теми та участі у конференціях [6; 7].

Особливі вимоги до лексичного складу та тематики іноземної мови професійного спрямування у християнському ВНЗ визначає і специфічний підбір **навчальної літератури**, яка має пропонувати відповідний контекст, в якому відбувається навчання мови. Це означає використання текстів, що включають біблійні сюжети, християнську літературу, агіографію, а також матеріали, що розкривають християнську культуру та світогляд. Підручники повинні містити теми, пов'язані з вірою, мораллю, служінням, сім'єю, що формує не лише комунікативну, але й духовну компетентність.

- *Використання першоджерела*: використання уривків з Біблії для вивчення мови, лексики та граматики; аналіз біблійних текстів; розбір притч, псалмів, послань апостолів з точки зору лінгвістики та богослов'я.

- *Християнська література*: твори відомих християнських авторів (К.Льюїс, Дж. Толкін, сучасних письменників); псалми, молитви, цитати з проповідей, що збагачують словниковий запас високим стилем та іншомовним матеріалом для розвитку навичок читання та розуміння культурного контексту.

- *Християнська музика та фільми*: аналіз текстів пісень, гімнів, проповіді.

Таким чином, навчальні матеріали у християнських ВНЗ – це не просто

мовні підручники, а інструмент для формування цілісної особистості, яка поєднує володіння мовою з глибокими духовними і моральними засадами, що є важливою відмінністю від світських закладів [8].

Перш ніж перейти до розгляду питань *методики навчання* професійної іноземної мови у християнському ВНЗ, зазначимо, що вона базується на таких сучасних підходах та концепціях, як: *комунікативний підхід*, основною метою якого є формування комунікативної компетенції, тобто володіння мовою як засобом міжкультурного спілкування, а не лише знання граматики та лексики; *діалог культур*, що має на увазі розуміння та взаємодію з іншими культурами через мову; *професійно орієнтоване навчання (ESP/EAP)*, тобто, адаптація мовного навчання під специфічні потреби студентів конкретних спеціальностей; інноваційні методики - використання сучасних технологій та інтеграція фахових дисциплін з мовними (міжпредметна координація) [2; 3; 4].

Відповідно до комунікативного підходу, визначаємо головні *принципи* навчання професійної іноземної мови: *пріоритет спілкування* - головною метою є навчитися говорити, розуміти на слух, читати та писати, щоб реалізувати себе в комунікації, долаючи мовний бар'єр; *ситуативність* - навчання через створення реалістичних мовних ситуацій (рольові ігри, дискусії); *активна взаємодія* – активне спілкування; *цілісне опрацювання мови* - одночасний розвиток всіх мовних навичок (говоріння, слухання, читання, письма), та практичне, а не теоретичне вивчення граматики; *мовленнєво-розумова діяльність* - акцент на спонтанному формуванні думок та їх вираженні іноземною мовою без постійного перекладу; *автентичні матеріали* - використання реальних текстів, записів, відео для занурення у мовне середовище. Цей підхід допомагає студентам не просто знати мову, а й впевнено її використовувати, доносити свої думки, розуміти співрозмовника та функціонувати в іншомовному середовищі, що особливо важливо в умовах європейської інтеграції [4; 5].

Зазначені характеристики визначають і специфіку методів навчання професійної іноземної мови у християнському ВНЗ:

- *Інтерпретація*: Аналіз текстів з точки зору християнської етики та світогляду.

- *Контекстуальний підхід*: Вивчення слів у контексті біблійних текстів, їх первісних значень та розвитку, а також порівняння з іншими релігійними або світськими концепціями.

- *Доктринальний аналіз*: Розбір ключових біблійних термінів через призму богословських дисциплін (антропологія, сотеріологія), що допомагає глибше зрозуміти їх зміст.

- *Структурно-семантичний аналіз*: Дослідження функціонально-семантичних полів релігійної лексики, виявлення їх семантичних процесів та особливостей функціонування в мові.

- *Діалог світоглядів*: Навчання студентів вести діалог з представниками інших світоглядів, аргументуючи власну позицію, що вимагає глибокого розуміння як мови, так і змісту.

- *Медіаграмотність*: Розуміння трансформації релігійної комунікації під впливом масової культури та медіа, що включає аналіз сучасних наративів.

- *Дискусії*: Обговорення актуальних питань через призму християнських цінностей.

- *Творчі завдання*: Створення перекладів, есе, презентацій на духовні теми.

- *Лекції-дискусії*: Обговорення біблійних текстів та їх актуальності сьогодні.

- *Кейс-метод*: Розгляд реальних ситуацій, де потрібно застосувати біблійні терміни та принципи.

- *Проектна робота*: Створення контенту (статті, відео) на біблійну тематику іноземною мовою.

- *Task-Based Learning*, що передбачає вивчення мови через виконання реальних, змістовних завдань, що імітують життєві ситуації, для розвитку практичних комунікативних навичок.

- *Guided Discovery*, коли замість прямого пояснення правил, викладач пропонує студентам завдання, приклади та підказки, які спонукають їх самих «відкрити» правила, властивості або закономірності, що робить навчання більш

усвідомленим та ефективним. Це поєднується з ігровими та комунікативними підходами, сприяючи кращому засвоєнню матеріалу.

• Застосування *візуальних методів та ТЗН*, залучення емоцій для підвищення ефективності запам'ятовування, що узгоджується з фізіологічними аспектами навчання. [1-10].

Таким чином, для вивчення іноземної мови у християнському ВНЗ рекомендується *поєднувати* комунікативні методи з технологіями, що враховують віру та цінності, а також застосовувати інноваційні підходи, цифрові ресурси, наочні методи та індивідуалізацію, зосереджуючись на практичному застосуванні.

Висновки.

У результаті дослідження можемо заключити, що основними *відзнаками* навчання професійно спрямованої іноземної мови у християнському ВНЗ є:

- ✓ Інтеграція іноземної мови і професійного навчання: використання біблійних текстів як основи для вивчення лексики та граматики; обговорення християнських тем, цінностей та етики через іноземну мову; вивчення англійської мови через християнські пісні, проповіді, історичні документи.
- ✓ Професійний розвиток особистості та покликання: мова розглядається не просто як навичка, а як інструмент для здійснення практичної професійної діяльності в умовах глобалізації та міжкультурної комунікації.
- ✓ Світоглядний підхід: комунікативні завдання часто пов'язані з християнською перспективою (наприклад, обговорення соціальних питань, моральних дилем з позиції віри).
- ✓ Використання автентичних матеріалів.

Відповідно до зазначених потреб, визначаємо наступні *цілі* навчання професійної іноземної мови у християнському ВНЗ:

- *комунікативна компетентність*: оволодіння мовою як інструментом спілкування в діалозі культур, з акцентом на християнські цінності.

- *формування особистості*: розвиток толерантності, критичного мислення

та розуміння світових трендів крізь призму віри; формування не лише комунікативної компетенції, але й християнської світоглядної компетенції; підготовка до міжнародної роботи (місії, благодійність) та ефективного спілкування у глобальному християнському середовищі.

- *духовний розвиток*: використання мови для глибшого розуміння духовних проблем та формування християнського світогляду, розвиток критичного мислення через призму професійної проблематики.

Щодо *методів навчання*, то комунікативна методика залишається ключовою (взаємодія, співпраця, спілкування), але з додаванням духовного виміру. Мова вивчається як інструмент для міжкультурного спілкування та обміну цінностями, що відповідає сучасним вимогам, але з християнської перспективи. В даному випадку, методи спрямовані не лише на здобуття іншомовних навичок, а й на формування професійної компетентності, обізнаності, відповідальності студента.

Таким чином, у християнському ВНЗ іноземна мова вивчається як засіб не лише комунікації, а й професійного розвитку та формування цілісної особистості, що відповідає вимогам даної професії. Головна особливість полягає тут у холистичному підході, де мова є не самоціллю, а засобом пізнання, самовираження та професійного зростання, інтегруючи інтелектуальний розвиток із духовним. Вивчення мови пов'язане з опануванням теологічної світової літератури та першоджерел, ознайомленням з національними особливостями різних країн та культурологією, що дає глибоке розуміння контексту та сприяє міжкультурній компетентності.

Література:

1. Англійська мова для студентів спеціальності «Богослов'я» = English for Theology Students / Упорядники Ж. В. Нікіфорчук, Б. І. Лабінська. Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 272 С.

2. Герасимчук, г. А., Ковальчук, О. М., Мельничук, О. В. Особливості викладання іноземної мови професійного спрямування для студентів немовних

спеціальностей ЗВО. *Академічні студії. Серія «Педагогіка»* - 2024, № 2. С. 12–18. <https://doi.org/10.52726/As.Pedagogy>

3. Костик Є. В., Сілютіна І. О. Особливості викладання іноземної мови професійного спрямування для студентів немовних спеціальностей. Актуальні проблеми філології та перекладознавства. 2022. № 23. С. 38–43.

4. Орлова Н. Навчання іноземної мови професійного спрямування студентів немовних спеціальностей закладів вищої освіти: багатогранність і комплексність наповнення концепту. Актуальні питання гуманітарних наук : Міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Дрогобич, 2019. Вип. 23. Том 3. С. 93–99.

5. Шевченко С. П. Застосування інтерактивних методів у процесі викладання курсу професійної англійської мови. Молодий вчений. 2020. № 4. С. 481–483.

6. Anderson, M. (2012). A Christian Approach to Teaching Languages. News & Stories | Calvin University. <https://calvin.edu/news-stories/qa-christian-approach-teaching-languages>

7. Binkley, S. (2007). Integrating Faith and Learning in the Foreign Language Classroom. *Christian Higher Education* 6(5):429-438
DOI:[10.1080/15363750600790256](https://doi.org/10.1080/15363750600790256)

8. David I. Smith (2020), Christian Faith and Language Pedagogy. *Journal of Christianity and World Languages*, (Vol 9, P.3-9).
<https://onchristianteaching.com/christian-faith-and-language-pedagogy/>

9. Pennycook, A., & Coutand-Marin, S. (2003). Teaching English as a Missionary Language. *Discourse: Studies in the Cultural Politics Of Education*, 24 (3), 337-353.

10. Fiorito, L. (2019). Teaching English for Specific Purposes (ESP). Accessed on: Feb 25, 2020. [Online].
Available: <https://www.usingenglish.com/articles/teaching-english-for-specific-purposes-esp.html>

Abstract. *The article is devoted to the problem of teaching a Foreign Language for Professional Purposes for students of Christian specialties. The article considers the uniqueness of the foreign language learning process in a Christian university, analyses the specifics of the formation of foreign language professional competencies taking into account the Christian worldview and value orientations. The unique features of teaching a foreign language in a Christian educational institution are considered in several aspects, such as the characteristics of the vocabulary and terminology, distinctive features of the topic range, the requirements for the selection of educational literature, teaching methods, and the peculiarities of preparing students for intercultural communication.*

The article provides an analysis of the vocabulary and terminology natural to this professional field, determines its main characteristics and the difficulties of its teaching. The authors also focus on the need to select educational literature that should provide the necessary context and include primary sources and Christian literature, which offer not only the appropriate foreign language material, but also reveals Christian culture and worldview, plays the role of a linguistic and cultural source and ensures the formation of professional thinking in the context of the Christian concept, prepares students for service in a globalized world.

The study analyses teaching methods that will ensure the effective implementation of the specified requirements and needs of professional foreign language training of Christian universities students, which have their own specifics in this context of language learning, while emphasizing the use of a communicative approach and interactive teaching methods.

The study concludes that the main feature of teaching a professional foreign language in a Christian university is the integration of foreign language training of students and a professionally oriented approach with Christian values, focusing on the formation of a holistic personality of a specialist who is able to use language for service, ethical communication, the development of spirituality and professional competence.

Keywords: *foreign language for professional purposes, professional competence, intercultural competence; content of training; teaching methods, holistic approach.*

Статтю надіслано 24.01.26р

Шестопалова І.О.